

Jari Papunen

"Jokaisella on oikeus ajatuksen, omantunnon ja katsomuksen vapauteen...Tieteelliseen tutkimukseen perustuva maailmankatsomus antaa ihmiselle mahdollisuuden elämänsä itsenäiseen toteuttamiseen, vapauteen ja vastuuseen".

Pidämme ehkä näitä Suomen Humanistiliiton periaateohjelman 1§ ydinajatuksia jo itsestään selvyysinä, mutta näinhän ei suinkaan aina ole ollut - eikä ole globaalisti ajateltuna vielä. 1600 -luvulla, ja vielä myöhemminkin, oli vapaa ajattelu Suomen niemellä suorastaan hengenvaarallista. Ajatusten ja mielipiteiden vapaasta ilmaisusta on seurannut suuria vaikeuksia aivan viime aikoihin saakka. Suomen Humanistiliitto perustettiin tarpeeseen 1968. Yksi tärkeä perustamiseen vaikuttaneista oli sosialisti, teosofi ja vapaa-ajattelija, pasifistina ja kirkosta eronneenakin puolustusministeriksi valittu Yrjö Kallinen, joka vankilassa kuolemaantuomittuna vannoi itselleen: "...en enää ikinä tässä tai tulevissa maailmoissa tottele ketään enkä mitään arvovaltaa, käskijää, hallitusta, jumalia tai enkeleitä, missään muussa kuin siinä, minkä myönnän oikeaksi tai parhaaksi mahdolliseksi...". Tällaisella ajattelulla kerjää itselleen vaikeuksia monissa maissa nykyisinkin.

Niin kuin timantti syntyy kovassa paineessa tai osteri tuottaa hiekan sirun aiheuttamana kauniin helmen, ovat rohkeat ihmiset kovissa yhteiskunnallisissa paineissa tuottaneet ajattelua, joka on innoittanut vuosien ja vuosisatojen ajan miljoonia ja taas miljoonia aina Sokrateen ajoista alkaen. Moni heistä on saanut maksaa hengellään rohkeudestaan ja joistakin heistä on sen myötä tullut kuolemattomia.

Meidän tehtävämme tämän päivän maailmassa on vaalia, pitää yllä ja edistää ajatuksen vapautta, sillä työ on vielä kesken ja moni asia kaipaa vielä korjausta.

Valistusfilosofi Voltaire ymmärsi ajatuksen vapauden: "Tiedän, että olet väärässä, mutta teen kaikkeni, jotta saat ilmaista sen." Kuinka suhtautua tähän 2000 -luvulla, kun ääriajattelu, salaliittoteoriat, vaihtoehtoiset totuudet, viha- ja paskapuheet lisääntyvät?

Väkivalta ja siihen yllyttäminen eivät kuulu sananvapauden piiriin eikä niitä tule koskaan sallia eikä suvaita. Inhimillisen kommunikaation tulee mielestämme perustua sekulaarihumanistiselle - ja tieteelliselle pohjalle. On lisättävä oikeaa ja totuudellista tietoa ja valistusta. Valistus on edelleenkin valon tuomista ja toivon luomista paremmasta huomisesta. "Lentävät spagettihirviöt" voivat lentää ja loistaa vain pimeässä!

Vaikka voimme asettaa filosofisen kysymyksen: kuinka todellista on todellisuus?, niin siitä ei seuraa se, että vaihtoehtoisia todellisuuksia olisi useampi kuin yksi. Meillä on vain tämä yksi elämä ja todellisuus.

Näin kirjoitan jo 4.vuotta peräkkäin maailman onnellisimman (lue: hyvinvointi ja elämäntyytyväisyys) maan kansalaisena. Kun yhteiskunnalliset olot ovat kunnossa, voi ihminen ottaa paremmin oman elämänsä ohjat käsiinsä ja etsiä onneansa. Ehkäpä nyt 2000-luvulla kuitenkin vähän laajemmin kuin perinteiseen tyyliimme "kell' onni on, se onnen kätkeköön", eli afrikkalaisen ubuntu-filosofian kautta: toisista välittäminen, ihmisten rauhanomainen keskinäinen elämä, vastuun ottaminen lähimmäisistä. Ubuntu tarkoittaa myös myötätuntoa, ymmärtämystä toisia kohtaan. Ubuntu sisäistäneet ihmiset ovat

Jari Papunen

lämpimiä, anteliaita, vieraanvaraisia ja valmiita jakamaan omastaan. He ymmärtävät, että ihminen voi toteuttaa ihmisyytään vain toisten ihmisten kautta, heidän kanssaan: You are, therefore I am. Sinun onnesi ja hyvinvointisi on myös minun onneni, ja se antaa olemassaololleni merkityksen ja mielekkyyden.

Kaikki alkaa tästä: Uskalla tietää! (sapere aude).